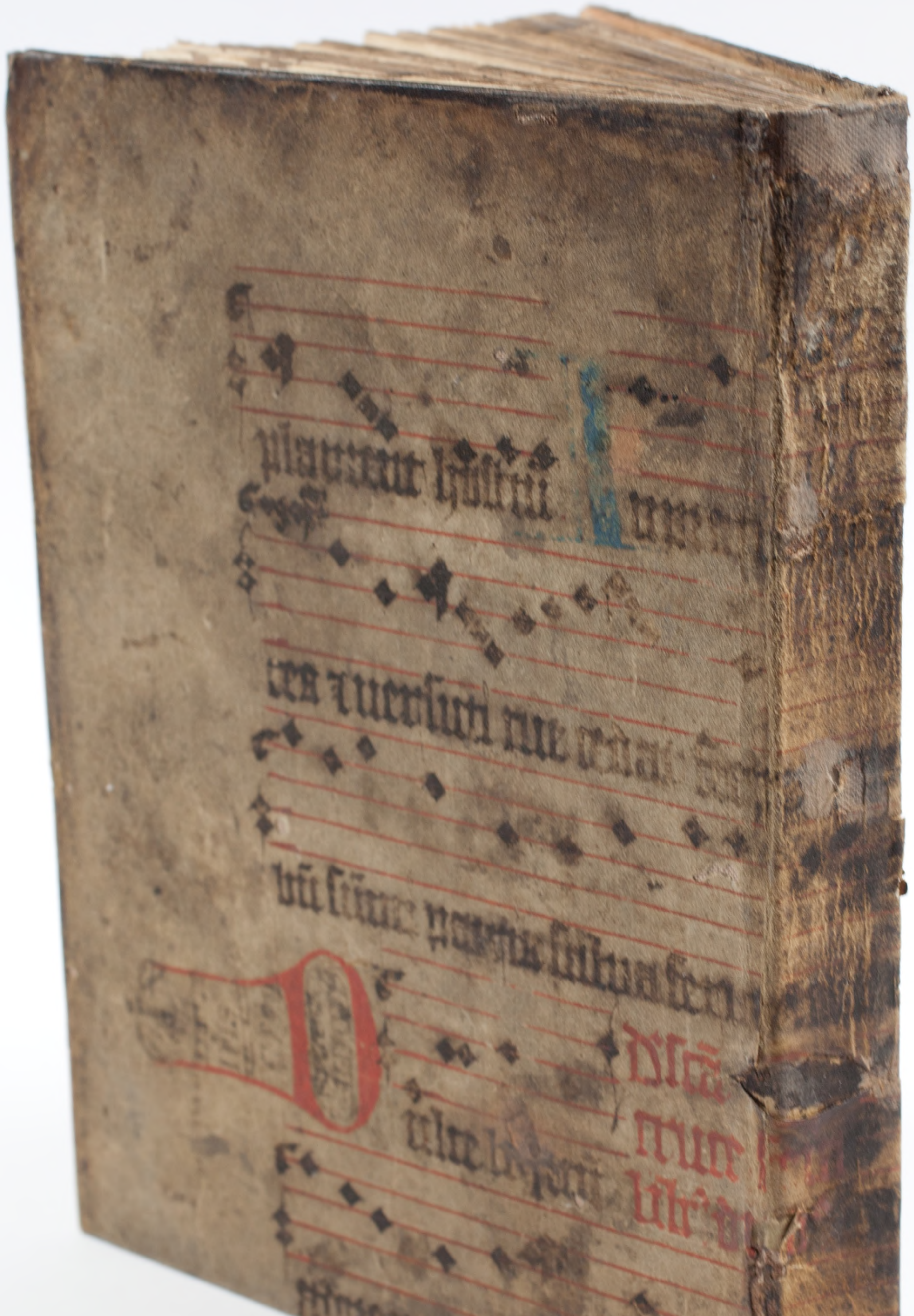

S.D. 11769

St. P. 506/II
(Kandaszewicz 85)

Sanitas
Omnia
Vincit
Virtus
Omnium
Domina

XVII. 2.460

Adsis Inceptis Virgo benigna meis

MERKVRIVSZ POLSKI,

Dźieie wszytkiego świátá w sobie zámykáiący dla Informácyey pospolitey.

W Krákowie 3. Ianuarij 1661.

TEn iest/ że ták rzeke/ iedyny pokarm dowćipu ludzkiego/ vmieć y wiedźieć iák naywiecey z tym sie karmi/ tym sie ćieszy/ tym sie kontentuie. Miedzy wiádomośćiámi zás rzeczy rożnych/ záraz po Bogu/ naypierwsze mieysce ma/ y naypotrzebnieysza człowiekowi/ *cognitio rerum, & actionum humanarum*, ktora nayłácniey podawa Historya/ iáko *mater prudentiæ, & magistra vitæ*. Tá przykłádámi y doświadczeniem vczy/ przestrzega/ nápomina/ strofuie/ y vmieietność spraw ludzkich y postepkow czyni. Lecz Historya stárych názbyt y niepámietnych wiekow nie iest do tego ták skuteczna/ iáko tych/ ktore nam są bliższe. Insze bowiem czásy/ co raz insze niosą obyczáie; *& experientia non aquiritur*, tylko *ex similitudine temporum & morum*.

Ztadże nie nágániona podobno/ lubo nowa dotad Polszcze/ rzecz przed sie biore/ gdym vmyślił/ wieku teráźnieyszego wiádomośći przykłádem obcych narodow/ co tydźień do druku podáwáć/ y ile

BIBL. PUBL. M. ST. W-WY

zdolnoſć moią zniesie informowáć doſkonále/ co ſie godnego wiedzenia/ ták w Oyczyznie/ iáko po świecie wßytkim/ á miánowićie/ Europie/ y Chrześćiáńſtwie/ dźieie: Rozumieiąc/ że ta praca moia nie tylko *curioſis & politioribus ingenijs*, wygodze y vſłuże/ y oraz do vznánia y vwagi rzeczy wielkich/ *ad prudentiam ciuilem, ad conſilia ſolida capienda*, tákiemi wiádomośćiámi droge otworze: ále też *de hac Patria benè merebor*, gdy iey *res geſtas* godne potomney pámieći/ do poſtronney podáwáć bede wiádomośći.

Záczynam to tedy/ day Boże ßczęśliwie/ od początku Roku tego 1661. á záczynam ſłußnie od potrzebney bárzo informácyey *de præſenti rerum omnium ſtatu*: áby Czytelnik/ ktoryby tego był *minus peritus*, ná ſamym wſtępie przeyźrzał ſie *in Europæ politia*, y ztąd brał obiáśnienie dálßych wiádomośći/ ktore co tydźień *continuare* zechce.

ZAśiada ná Stolicy Apoſtolſkiey Oćiec świety *ALEXANDER* tego imienia *VII.* obrány po ześćiu *INNOCENCIVSZA X.* ná początku Roku 1655. po ktorego obrániu czynił ſobie świát otuche/ że zá czáſu iego Pánowánia pokoy powßechny w Chrześćiáńſtwie náſtáć miał: ná tym nawiecey te nádźieie záſadzaiąc/ iż bedąc teráźnieyßy Papież (na ten czás zwány *Fabius Giſius*) Legatem *Sedis Apoſtolicæ* przy Traktatách Munſterſkich/ *tandem* Roku 1648. pokoy po wßytkiey Niemieckiey źiemi z vkontentowániem wßytkich Intereſſatow/ y wielką iego chwałą/ ſtánął. Ktora to nádźieią ſkutek ſwoy wźięłá/ gdy Roku przeßłego v Gor Pireneyſkich miedzy Fráncuzem á Hißpanem/ á w Prusiech w Klaßtorze Oliwſkim/ y w Dániey pod Kopenhagen/ miedzy Krolmi Pułnocnymi/ Pokoy ſtánął Generálny. *In Cardinalium Collegio* ſą *duo loca Vacantia*, po śmierći Kárdynałá *de Lugo* Hißpaná/ *ab VRBANO VIII.* y Kárdynałá Widmáná Weneta/ *ab INNOCENTIO X.* kreowánych.

W Włoſkiey źiemi/ zá pokoiem miedzy Hißpanem á Fráncuzem záwártym/ vſtáły wßytkie te woyny/ ktore dependencyą

miáły

miáły od wyżey miánowánych dwoch Mónárchow/ to iest/ w Páństwie Medyolánśkiem/ Sábaudzkiem/ y Monferrácktem. Zostáło iednák około Medyolanu niemáło Hiśpáńskiego ludu/ktorego cześć rychło potym posłano morzem do Hiśpániey/ á ostátek máia ná Włosie támże wyprawić/ y záżyć go ná rekuperácya Korony Portugálskiey. Niemáło też ludu Wenetowie bez przestánku záćiągáią/ względem woyny/ktora *extra Italiam* z Turkiem prowádzą. Do tego/ zostawáią we Włoßech trzy wielkie kontrowersye nie decydowáne; *Piernśa*, Xiążećiá Pármáńskiego *contra Cameram Apostolicam*, á to z tey miáry/ iż *Camerales* wźieli w Sequestr swoy *Ducatum Castri*, nie dáleko Rzymu *situm*, á temuż Xiążećiu należące; ktore to Xięstwo od Anteceśsorow Xiążecych Hipotekowáne było/ kiedy *Montem Farnesianum* zá konsensem przeßłych Papieżow/ w Rzymie założyli. *Druga*, Xiążećiá Mutyńskiego/ tákże *contra eandem Cameram*, o Jeziorá *de Comacchio* názwáne/ nad morzem leżące/ ktore *Camerales* odebráli Anteceśsorom iego przy Xięstwie Ferrárskiem. *Trzećia*, zachodźi miedzy Xiążety/ Sábaudzkiem y Mantuáńskiem/ o gránice Monferrácke/ y o ßummy pewne *hinc inde* winne/ y *hucuſq;* nie zápłácone. *In tali ſtatu* zostáwa źiemiá Włoska

CO śie tknie Rzeßy Niemieckiey; Cesárzem Chrześćiáńskim teráźnieyßym iest *LEOPOLDVS* tego imienia *PIERWSZY*, á z Domu Rákuskiego Trzynasty/ná Wálney Elekcyey w Fránkforćie/ Roku 1658. obrány. Á choć wkrotce potym przyßło mu *arma auxiliaria in Pomeraniam proferre*; zá pokoiem iednák miedzy Pułnocnemi Koronámi/ woyny też wßytkie *in Imperio* cále vstáły. Zostáwił sobie Cesarz po pokoiu niemáłe woyská/ ták ná obronę Páństw Dźiedźicznych/ iáko też y Korony Węgierskiey/ obawiáiąc śie/ żeby mu do woyny nie przyßło z Cesárzem Tureckim/ ktory z rázu porwawßy śie przećiwko Rákocemu/ y onego zniożßy/ *ad Superiorem Hungariam* potym śie vdał/ y tám po długiem obleżeniu Wárádyn wźiął *magni momenti* Fortece; ná ktorey/ choć Rákocy dożywoćie miał/ Dźiedźictwo iednák Krolewi Węgierskiemu należy.

leży. *Principes Rhenani in vnum colligati*, y ći máią ſwoie woyſká; á ieden z nich / to ieſt / Biſkup Munſterſki trzyma dotąd w oblężeniu Miáſto Munſter / chcąc w niem mieć ſwoie *Præſidium*, y mury *in ſua poteſtate*. Miedzy tymi Colligatámi / ieſt Krol Fráncuſki / Krol Szwedzki / Kurfirßtow cżterech / to ieſt / Moguntſki / Koloński / Trewirſki / *& Palatinus Rheni, Epiſcopus Monaſterienſis, Dux Nayburgenſis, Landgrauius Haſſiæ, & Dux Bruſuicenſis & Luneburgenſis*. Tá ligá záczęłá ſię práwie záraz po Koronácyey teráźnieyßego Ceſárzá / á *finis* iey táki; áby *Imperium* zoſtawáło wolne od wßeláкiey oppreſſyey y woien. W Mieśćie Regenßpurku záśiáda też teraz *Deputatio Imperij, cum poteſtate executiua*, á to względem niektorych Punktow *Inſtrumenti Pacis Monaſterienſis*, ktore do tęż cżáſu do effektu nie ſą przyprowádzone. Záchodzą y tu pretenſye pewne / ießcże cále nie decydowáne / miedzy Kurfirßtem Brándeburgſkim á Xiążęćiem Neoburgſkim / z okázyey *hæreditatis Domus Ducalis Cliuienſis*, do ktorey obá należą: *interim Ducatus Cliuienſis* zoſtawa *prouiſionaliter* w rękách Brándeburgſkich / á *Ducatus Iuliacenſis* w rękách Neoburgſkich.

WE Fráncyey Pánuie *LVDOVICVS XIV.* od lat 17. to ieſt / po śmierći záraz *LVDWIKA XIII.* Oycá iego. Po pomienionym pokoiu Pireneyſkim / onego potwierdzáiąc / pierworodną Corkę Krolá Hißpáńſkiego wźiął *in Matrimonium*. Woyſká wielkie co miał / odpráwiwßy mniey potrzebne / oſtátek ták rozdźielił; Jedne cżeść poſádźił ná grániców Kátálońſkich; Druga cżeść ná Niderlándſkich; Trzećia nád Kánałem Angielſkim; Czwarta trzyma w Alſácyey *ex vi Fœderis cum Principibus ad Rhenum*; á Piąta poſłał do Kándyey ná poſiłek Wenetom przećiwko Turkom / dawßy im zá Wodzá Xiążęćiá *Almerygá de Eſte*, Brátá rodzonego Xiążęćiá Mutyńſkiego. Kiedy tráktaty *Pacis* záchodźiły miedzy Fráncyą á Hißpánią / kazał Krol Fráncuſki w Páńſtwie ſwoim Fortece iedne *erigere*, á druga *demoliri*: Pierwßa / *propter maiorem ſecuritatem* Páńſtw ſwoich kazał w Márſyliey záłożyć / Mieśćie Portowym / przez ktore mogło *patere aditum* od morzá Włoſkiego

ad vi-

ad viscera Regni: Druga/ kazał *demoliri in Principatu de Oranges, Principi Auriaco* pokrewnemu swemu bliskiemu należąca/ z tą deklarácyą; Iż áffekt iego pokrewny ma mu stáć zá naylepszą Fortece.

KRol Hiszpáński *FILIP IV.* po tymże pokoiu Pireneyskim stoń/ czył wszytkie woyny z Fráncuzámi/ ták we Włoskiey źiemi/ iáko w Niderlándźiech/ y w Kátáloniey. Rychło potym záwárł też pokoy z Angielskim Krolem/ záczym nie ma teraz woyny tylko z Portugáleżykámi/ ktorzy mu rebelizowáli/ przećiwko ktorym wielkie czyni gotowośći ná przyszłą Wiosnę/ máiąc w Páktach z Fráncyą/ áby im żadnych nie dodáwá posiłkow. Generálstwo ná te woyne náznáczył Dom *Ioanni de Austria Filio naturali,* ktory iednák nie będźie mogł nic głownego rezolwowáć bez rády *Primi Ministri Status* Dom *Luÿs de Haro,* ktory blisko onego záwsze będźie.

ANglia nie dawno przyiełá Dźiedźicznego swego Krolá *CAROLVM II.* ktory *post violentam mortem Patris* przez 12. lat *in exilio* żył. Párlámentá támeczny *consulendo reputationi publicæ, ne tota natio in paucorum factiosorum conspirationem consensisse* videretur, 28. osob/ co byli Sędźiámi nád *CAROLEM I.* Oycem teráźnieyszego Krolá/ ná śmierć wskazał/ z ktorych 10. *vltimo supplicio affecti,* ostátek ná łáskę iest krolewskiey: á nádźieią iestże śmierći vyda. Przyiety iest Krol od ludu pospolitego bárzo mile/ vprzykrzyły sie mu bowiem były ták częste odmiány w przeszłych rzadách v nich niezwyczáynych. Nie doskonále iednák są rzeczy vspokoione/ á to dla rozmáitych sekt/ ktorych tám pełno/ á káżda *Exercitia* swoie *liberè* odprawowáć/ á drugie gánić chce; zkąd *odia & dissensiones populares.* Ná tym przeto Krol teraz iest/ żeby *ad vnitatem,* ábo przynamniey *ad paucitatem* tákowa *multitudo reducatur,* á iuż słychać/ że *in vnam conciliauit* dwie naywiększe sekty/ *Episcopalium,* (ći są *Protestantes ex primæuâ fundatione,* ktorzy *retinent formam Ecclesiasticæ Hierarchiæ,*) *& Presbiterianorum:* (ći są *Caluinistæ Scoticæ Confessionis:*) ktorzy naywiększą sequele máią/ pierwszy w Angliey/ á drudzy w Skocyey. Nie dawno przyiechálá też do Londynu ze

Fráncyey Krolowa Mátká wespoł z Krolewną/ktora obiecána ieſt Xiążęciu *de Andżiu*, Brátu Krolá Fráncuſkiego. Rychło po przyieżdżie ſwym kazał Krol publikować Pokoy z Hiſpanem/ od ktorego *magnificâ Legatione* był grátulowány/ przy ktorey inſtáncya wnioſł oraz/ áby Portugálczykom nie dał Posiłkow/ y owßem/ że by iego ſpráwiedliwßey ſtronie chćiał *fauere*. Poſeł Portugálſki przećiwko temu wßytkiemu ſtáránia wielkie czyni; á Małżeńſtwo Krolowi ofiáruie z Krolewną Portugálſką z wielkim posągiem pieniędzy gotowych. Temu ſie záś przećiwia Párlament y Duchowieńſtwo támecżne/ proßąc Krolá/ żeby niechćiał Kátoliczką Krolową wprowádzić do Angliey/ proponuiąc/ áby ráczey poiął Krolewnę Duńſką/ ktorey kryſtę ſwoie dáią Kupcy Londyńſcy w nádźieie pożytkow/ ktorych przez to doſtąpić ſobie obiecuią w Commercyách ſwoich ná Báltyckiem morzu. Sprzećiwiáią ſie ćiż Kupcy y Poſłowi Hiſpáńſkiemu o Inſułę Jámáiką názwáną/ ktora w Indyey doſtáli pod czás Pánowánia *CROMVELA* ſtárego/ á teraz Hiſpanowie ią *repetunt*, ofiáruiąc zá nie inſzą nagrodę. Zoſtawa w reku tey Nácyey Miáſto Dunkerk we Flándryey/ ktorego pod tenże czás/ *Colligata* będąc Anglia z Fráncya/ odieli Krolowi Hiſpáńſkiemu/ á znáć/ że im ma zoſtáwáć/ ponieważ *nulla mentio* onego *facta circà publicationem Pacis* między Anglią á Hiſpánią/ chybáby co około tego było w ſekretnych Artykułách Pokoiu między Fráncyą á Hiſpánią.

W Portugáliey bez máłá *Primaria Sedes belli* nie będąc/ zdawną gotuiąc ſie Krol Hiſpáńſki przećiwko niey z wielką potegą; z drugiey ſtrony nie obiecuiąc ſobie Portugálczykowie od nikogo w Chrześćiáńſtwie áſſyſtencyey/ vdáli ſie do Afryki do Murzynow/ y z nimi ligę záwárli/ od ktorych iuż máią obiecáne posiłki/ ták w koniách iáko y w żywnościách. Hiſpanowie *è contrà* chcąc temu zábieżeć/ námowili drugich Murzynow/ ktorzy powſtali ná owych/ co ligę z Portugálczykámi vczynili/ y nie raz iuż nie málemi kupámi z ſobą ſie podkáli.

Rzeczpo-

RZeczpospolita Holenderska vspokoiwßy woyne miedzy Krolem Szwedzkim á Krolem Duńskim/ w ktorey sie byłá nie pomału interessowáłá/ życzyłaby sobie byłá także vspokoienia drugiey woyny/ wyżey pomienioney/ miedzy Biskupem Munsterskim/ á Miástem Munsterem/ y wielkie stárania około tego czyni/ nie rádá widząc/ że ten ogień woienny blisko Jey gránic ták długo trwa. Miáłá nie dawno poważną do Tráktowánia máterya *ex parte Principis Auriaci*, ktory po restytucyey Wuiá swego Krolá Angielskiego ná krolestwo/ instáncya przez Xiężne Mátke wniosł/ áby mu konferowáli wßytkie Vrzędy y Intraty/ co *Princeps* zmárły/ Oćiec iego trzymał; ktore te są. 1. Guberno wßytkich siedm Prowincij/ ktore *constituunt Rempublicam*. 2. Hetmáństwo Wielkie nád wßytkiemi woyskámi. 3. Admirálstwo nád wßytkiemi Flottámi morskiemi. Pozwolony były ná to wßytkie Prowincye/ krom Holenderskiey/ ktora wymowiłá sie pod pretextem lat młodych/ (ma teraz Xiąże 11. lat) y nie sposobnych do Bukáwy/ y do Superintendencyey rzeczom Morskim; á że Xiężná iego Mátká/ á Siostrá Krolá Angielskiego *seriò* o to *instabat in procinctu itineris* do Angliey bedąc/ niechcąc bez iákiegokolwiek vkontentowánia te instáncya cále odbyć/ náznáczono mu *pro interim* 120000. złotych rocznej intraty. Z Fráncya w dobrey tá Rzeczpospolita żyie przyiáżni/ záchodzą iednák czásem miedzy nimi kontrowersye *ratione commerciorum*, iáko to teraz świeżo/ że Holendrowie dwá Okrety Fráncuskie v siebie áreßtowáli/ ktorzy z Xsięża rożna puścily sie do Chiny/ pretenduiąc *certum Ius* do támtey Náwigácyey *priuatiuè ad alias Nationes*, ále zwykły sie miedzy nimi te *difficultates amicabiliter complanari*. Z Portugállią máią woyne/ ále *remissè* około niey chodzą/ życząc sobie znáć Traktatámi *& compensatione prætensionum* ią skończyć. Z Moskwą tá Rzeczpospolita chowa sie dobrze/ względem wielkich hándlow/ co w Cárskich Páństwách Holendrowie prowádzą/ gdzie *commercia* wßytkie práwie w reku swoich cále máią.

Tęż Páń/

TEż Páństwá Cárá Moſkiewſkiego ſpádły bárzo od kilku lat z dawney chluby/ choć woyny v ſiebie nie mieli/ bo ták wiele ludu poginęło/ y przedtym/ y teraz świeżo ná woynie z námi/ że Kráiná znáczńie popuſtoßálá/ y polá zoſtawáią po nieuáley cześći áni oráne/ áni ſiane/ z kad głod/ niedoſtátek/ y ſkwierk wielki uiedzy ludźmi. Rozdał Cár teraz niedawno liſtow niemáło przypowiednych ná zebránie żołnierzá Cudzoźiemſkiego/ ktorym woyſká ſwoie ſupplementowáć chce/ á do Hámburku y Amſterdamu poſłał o to ſie ſtáráiąc/ coby mu Armaty y prochow poprzyſyłano/ *in omnem euentum* żeby Pokoy z námi nie doßedł/ o ktoym wiádomość ieſt/ że *ſeriò* zámyślawa.

KRoleſtwo Polſkie po ſtráßnych Pároxyzmách powſtáie/ ieśli kiedy/ to teraz ſtráßne w oczách ſwoich nieprzyiaćioł. Obiął był teráźnieyßy Krol J.M. *PAN* Náß/ 13. lat temu/ Regimen záraz po śmierći K.J.M. *WLADYSLAWA IV.* nieśmiertelney pámieći/ Brátá Jego/ *difficilimis Reipublicæ temporibus*, właśnie ná ten czás/ kiedy wßytká Vkráiná z Tátárámi złączona/ *diſciplinam excutere militarem & ciuilem* poczełá. W kilká lat Moſkwá ligę ze Szwedámi záwárßy/ *calamitatem bellorum adauxit.* W rok potym ſam Szwed *vires Poloniæ attritas* widząc/ końcá przymierza nie czekawßy/ cáłą Koronę *deſtruere* vśiłował. Dáremne iednák (zá ßczęśćiem y meſtwem J.K.M. y Krolowey Jey Mći wielkim nákładem/ y ſtárániem/) były zamyſły; *fuſi* ábowiem nie raz nieprzyiaćiele: *Tartari in fœdus tracti*, Szwedowie naprzod *armis, & ad extremum Pactis Regno pulſi*; *Coſaci ad obſequium reuerſi*; *Moſchi toties* ná Ruśi y w Litwie *inextimabili cladę prælio victi*, świádectwo dáią/ że ná świećie zwyćieſtwo y ſławá z przećiwney fortuny/ y z meſtwá ſie rodźi. Tránſákcya oſtátnia z Moſkwą/ kiedy Generał Szeremet z Obozem ſwoim pod Cudnowem/ Krolowi Jego Mći ſie podał; *Septem Articulis comprenditur.* 1. Woyſká Cárſkie/ z Kńową/ Pereáſłáwiá/ Niżyną/ Czerniechową/ wywieść máią/ y wywiedźionych/ w żadnych mieyſcách nie oſadzáć/ ále proſto ku Putywlu ſwym koßtem/

ßtem/ zá Conwoiem Jch MM. pp. Hetmánow/ prowádźić powinni/ zostáwiwßy we wßytkich pomienionych Zamkách y Miástách Armate/ municye/ y wßytek zápás. 2. Armate Woyskowa/ á Municya/ strzelbe/ Chorągwie/ oreże wßelákie/ ták konne/ iáko y pieße w Taborze zostáwia. 3. Wynida wßyscy bez oręża z Taboru. Pánu Szeremetowi iednák sámemu/ Boiárom/ y Pułkownikom/ ktorzy w zastáwie zostáną/ pozwala sie broń reczna. 4. Pan Szeremet z ośmia Boiárow naycelnieyßych zostáwáć będźie w zastawie Jch MM. pp. Hetmánow/ y Sułtaná Jego Mći/ poki z mieysc wyżey opisánych Roty Cárskie nie zwiodą. Do tegoż cżásu y woysko wßytko w Chorodách gdźie ieno náznácżą/ zostawáć będą kosztem swym; á gdy do Cárá Jego Mći posłáć zechce/ Jch MM. pp. Hetmáni dádzą list Przeieżdżcy podwodny/ y Przewodnika Posłáncom. 5. Pan Szeremet/ Boiárowie/ y Pułkownicy przysięgą/ iáko w Páństwách J. K. M. nie będą woiowáli/ áni *in Præsidijs* zostawáć będą. 6. Cudzoźiemcom ktorzy zechcą/ wolno przyimowáć służbę J. K. M. cżego im bronić nie máią; á żony/ dźieći/ y sprzęty tákże/ máią im bydź wydáne. 7. Kozacy/ ktorzy są w Obożu Moskiewskim/ wprzod wynidą/ Chorągwie y oręże rzucáiąc pod nogi Jch MM. pp. Hetmánom/ y ná dyskrecyey tychże Jch MM. pp. Hetmánow zostáną.

Tránsákcya záś z Chmielnickim y z Kozakámi *his conditionibus* stánęłá. 1. Máią Kozacy iák naypredzey złożyć Rade w Korßuniu. 2. Tam przy Commissarzu J. K. M. máią zkássować wßytkie Rządy Moskiewskie. 3. Bułáwa y Orzędy woyskowe/ z ramienia J. K. M. máią znowu bydź rozdane. 4. Máią Kozacy Przysięgę *Fidelitatis* oddáć/ po ktorey wßytkie Prawa y Przywileie świeżo im nadane/ máią *in suo robore* zostawáć wiecżnymi cżásy.

Miástá/ ktore w Litwie y w Vkráinie zostawáią w rękách nieprzyiacielskich/ poczynáią sie poddawáć Nasßym/ iáko teraz niedawno sie *per accordo* podáło Brzeście Litewskie. Ofiáruie Cár Moskiewski y ostátek wrocić/ *post conclusam Pacem*, ktory tákże ofiáruie/ opieráiąc sie tylko przy iednym Smoleńsku/ ktora Fortece so-

bie reserwuie; Do ktorego Pokoiu tráktowánia Cesarz Chrześciáński ofiárował swą medyácyą. Toż vczynił y Krol Francuski/ *inquantumby* ná medyácyą obie stronie sie zgodźiły. Będźie miał pláć z tym sie ozwáć przed Zgromádzeniem cáłey Rzeczypospolitey ná Seymie *pro 28. Martij*, świeżo złożonym w Wárszáwie/ ieśliby (iáko nádźieiá w Bogu) powietrze zátym tám vćichło. Náznáczony iest J.M.P. Szumowski/ Stolnik Sendomirski/ ná Poselstwo do Porty Ottomáńskiey/ ktora przez sie iest *maximæ considerationis*, á *in nostris nuperis motibus* nie pomáłu sie interessowáłá/ y po dźiśdźień interessuie/ ták przez sie *officijs*, iáko przez Orde *armis*. Sprawa z Kurfirsztem Brandeburgskim z strony Elbinga zostawa do tego czásu nie skończona: Decyzya odłożona iest na przyszły Seym. *Interim* będźie w Elbiagu Polskie *Præsidium*, á w Brunsberku Brandeburgskie.

KRolestwo Szwedzkie/ po ostátnim Pokoiu w Oliwie/ y pod Kopenhagen záwártym/ tylko z Moskwićinem ma woyne/ z ktorym przyszło było do Tráktatow bez effektu iednak; Chćiáłá ábowiem Moskwá Tráktowáć tylko o postánowieniu gránic/ y o Pokoiu wiecznym; ále Szwedźi záczáć Tráktaty chćieli od powrocenia Miast y Fortec/ y od nagrody szkod przez woyne podietych. A obaczywszy że Commissarze Moskiewscy nie mieli ná to *sufficiens mandatum*, wźiawszy pretext/ że Cár nie dał Krolowi *Titulum Ducis Liuoniæ*, Tráktaty pomienione rozerwáli. Odpráwiono zátym w Stokolmie pogrzeb przystoyny zmárłemu Krolowi; skończyli spokoynie Seym; wypráwili Krolową Krysztyne vkontentowáną w pretensyách swoich/ ássygnácye dano ná przyszłe intraty/ ktore Jey zápłácone bydź máią tám/ gdźie będźie Rezydencyą miáłá.

KRol Duński *FRYDERIK III.* po strásznych y niebespiecznych woynách ze Szwedámi/ nie tylko teraz Pokoiem sie ćieszy/ ále y tym tákże/ że Duńczykowie Dźiedźictwo mu przyználi w Dániey/ iáko Dźiedźicznym był záwsze Krolem w Norwegiey; á *iuramentum fidelitatis* oddáli Onemu y Dźiećiom iego/ ták Męskiey iáko y białey płći/ y ich Sukcessorom *in lineas, vnam successiuè post alteram.*

Siedmi-

SJedmigrodzka ziemiá po śmierći Rákocego ná dwoie sie rozdzielilá. Jedná stroná trzyma z Bárczáiem od Cesárzá Tureckiego ná Páństwo podánym. Druga przy wolnościách swoich stoi/ nie przyznawáiac Turczynowi *facultatem legitimam* podáwáć im Páná ktorego chcą oni wedle Praw swoich obráć/ y podáć go potym Porćie Ottomáńskiey do Confirmácyey. Przy tey stronie drugiey/ wiąże sie Rákocy młody/ (ktory po śmierći Oycowskiey Kátholiktem został) y Vrzędnicy nayprzednieyßy Rákocego/ iáko Kemeny Jánuß/ Hetman Wielki/ Michał Mikieß/ Kánclerz/ y inni. Sekielczycy y *Saxones* z nimi *concurrunt*, y *ad siſtentiam* Cesárza Chrześćiáńskiego *implorant ad tutelam Iurium & Priuilegiorum.*

PAnuie w Krymie nád Tátárámi Perekopskimi *MEHEMET GIEREY*, Chán/ ktory ná Páństwo náſtąpił/ *Anno 1654.* po śmierći *ISLANA GIEREIA*, Brátá iego/ rychło po Tráktatách Kámienieckich/ gdźie renowowáne były páktá zdawná záchodzące miedzy Koroną Polską/ á onymi/ y od teráźnieyßego Chána záraz konfirmowáne zostáły z iáko też od onego czásu cale sie od Kozakow oderwawßy/ ná Krolá Jego Mći záwołánie/ ile ludźi było potrzebá/ záwße ná vsługe Rzeczypospolitey wystáwili.

PAnstwá Tureckie *moderatur MEHEMET IV.* Cesarz/ *Princeps* młody/ ále *nec luxui, nec crudelitati deditus*, y owßem iáko wiádomośći zgodne ze Wschodnich Kráiow przychodzą/ chćiwy bárzo rozßerzenia swoich Państw/ skłonny do náuk woiennych/ y do Cosmográfiey/ często sie nią báwiąc/ y z vwagą sie przypátruiąc/ zkądby przyczynić sobie Imperium *commodè* mogł. Kazał wypuścić z więzienia Brátá swego/ á Wezyrowi/ ktory mu to *diſſuadebat* odpowiedźiał/ że nie tylko *periculum vllum* nie ápprehenduie *ex illius libertate*, ále owßem żáluie że wiecey nie ma Bráciey/ máiąc ták ßerokie y rozległe Páństwá/ że ná ich Gubernácya śiłáby ich sie zeßło. *Contra Regulam* Przodkow swoich y to czyni/ że oraz dwie woynie prowádźi/ y ná trzecią sie gotuie. Ma ábowiem od śiedmnaśtu lat woynę z Wenetámi w Kándyey/ gdźie zrázu wźiął dwoie Miast/ to iest/ Kánea y Rettimo. Stołeczne Miásto Kándya nád morzem położone/ od ktorego Insułá imie bie-

rze/ dłu-

rze/ długie przetrwáło obleżenie/ áż náoſtátek Turcy te Jmpreze zdeſperowawßy y one opuśćiwßy/ záłożyli nie dáleko drugie Miáſto/ ktore názwáli Kándya nowa/ czym odſtrychneli Wenetow od polá/ y ich zámkneli ná ſámym brzegu morſkim od Kándyey ſtárey/ y od Sudy (ieſt to Port nayprzednieyßy támtey Jnſuły y obronny bárzo/ ktory w rękách Weneckich zoſtawa) Teraz niedawno miawßy Wenetowie posiłki nie máłe ze Fráncyey pod Comenda Xiążęćiá Almeryká *de Eſte* poßły były ná rekuperacya Kánei/ y ztámtąd obrocíły ſie były do nowego Miáſtá Kándyey/ ale dla czuynośći wielkiey Turkow/ áni tá áni owá Jmprezá/ z wielką ludźi ſtráta/ zdárzyć ſie niechćiáłá. Druga woyne tocży w Siedmigrodzkiey źiemi/ záwźiawßy ſie przećiwko Rakocemu z okázy y dotąd cáłey gruntownie niezrozumiáney; ktorego ſtoro przeßłego Roku rozgromiono/ y w bitwie zábito/ weßły woyſká Tureckie *in Superiorem Vngariam*, y Wárádyn wźieli; Fortecá/ ktora nie nalezáłá nigdy do Siedmigrodzkiey źiemie/ tylko ia Rakocy trzymał dożywotnie od Ceſárzá Chrześćiáńſkiegó/ z ktorym przeto obáwiáć ſie przyidźie/ iż Portá Ottomáńſka *in tertium bellum prorumpet.*

KRol Perſki *SCHACH Abas in altiſſima pace* żyie; co nie záwßze ſie tráfiło iego Anteceſſorom/ ktorzy miawßy Państwo ſwoie położone miedzy dwiema Wielkimi Potentatámi/ to ieſt/ miedzy Ceſárzem Tureckim/á *Magnum Mogorem*, rzadko kiedy nie mieli/ lubo z iednym/lubo z drugim/ iáka do decydowánia kontrowerſya. *DE fœdere Ciuitatum Anſeaticarum* ſłußnieby ſie miáło ná tym mieyſcu co mowić. *Corpus* to było *quondam magna conſiderationis*, z ktorym Polſká wielka miáłá *connexia*, y z onego Pruſy y Jnflanty wielkie *incrementa* brały; ktore po wßytkiey Koronie ztámtąd *diffundebantur*. Ale że z dáleká bárzo trzebaby rzeczy zacżąć; á krotki ten ingres *in magnum volumen excreſceret*, ná inßy to ſie czás odłożyy.

W KRAKOWIE, w *Kámięnicy Szoberonſkiey ná Wendećie, dniá 3. Ianuaryi, A. 1661.* Cum Priuilegio S.R M.